

Duurzaamheidskrant Parkstad Limburg

#1

Het realiseren van de klimaatdoelen van Parijs (2015) is nodig om verdere opwarming van de aarde en de gevolgen daarvan zo veel mogelijk te voorkomen. Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het Klimaatakkoord: de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken. Hierin is afgesproken dat we de CO₂-uitstoot met elkaar sterk gaan verminderen: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990 en in 2050 zelfs met 95%. Eén van de afspraken in het Klimaatakkoord is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het beste duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes. In een Transitievisie Warmte (TVW) onderzoeken gemeenten wat het beste alternatief voor koken en verwarmen met aardgas is. En voor welke buurten als eerste een plan wordt gemaakt.

Deze energietransitie brengt grote veranderingen met zich mee, ook voor inwoners van de Parkstad-gemeenten. De maatregelen hebben een impact op hoe we wonen, werken en leven. Via deze duurzaamheidskrant willen wij u informeren over de energietransitie in Parkstad en uw gemeente. Voor het verduurzamen van uw woning kunt u bijvoorbeeld terecht bij de WoonWijzerWinkel, hét energieloket voor de Parkstad-gemeenten!

Meer informatie over
**UW EIGEN
GEMEENTE**
leest u op
pagina 3

Pagina 2

**Er gaat veel
veranderen in onze
energie voorziening**

Introductie door portefeuille-
houder duurzaamheid Parkstad
Limburg Freed Janssen

Pagina 4 - 5

**Wat is de Regionale
Energie Strategie?**

Het plan van aanpak waarin
per regio gekeken wordt
naar hun bijdrage aan het
Klimaatakkoord

Pagina 6 - 7

**Wat is de
Transitievisie
Warmte?**

Buurt voor buurt woningen
verduurzamen en aardgasvrij
maken.

Pagina 8

WoonWijzerWinkel

Hier kunt u terecht voor
al uw vragen rondom de
verduurzaming van uw woning
en producten zelf ervaren

In dit nummer

2021

Er gaat heel veel veranderen in onze energievoorziening

Beste inwoner van Parkstad Limburg,

Voor u ligt een krant waarmee wij u willen informeren over de huidige én toekomstige ontwikkelingen van onze energievoorziening. Er gaat veel veranderen de komende jaren. Misschien heeft u daar nooit over nagedacht, omdat uw huis verwarmen of stroom uit het stopcontact de normaalste zaak van de wereld lijkt.

Na 1960 schakelde ook onze regio over op gas uit Groningen en zorgden elektriciteitscentrales ervoor dat het licht altijd kon branden. Dat was gemakkelijk, comfortabel en niet duur in verhouding tot andere landen. Intussen weet iedereen dat deze vorm van energievoorziening niet meer te handhaven is. Het klimaat holt achteruit en als we daar niets aan doen, betalen de komende generaties de rekening. Door de aardbevingen in Groningen moet Nederland ook nog eens heel snel van het gas af. Wereldwijd hebben landen in het Klimaatakkoord van Parijs afgesproken de opwarming van de aarde onder twee graden te houden. Daarom willen we met het Nederlandse Klimaatakkoord in 2030 de CO₂-uitstoot, ten opzichte van het jaar 1990, met 49% terugbrengen en in 2050 met 95%. Dat betekent dat we in Parkstad allemaal moeten besparen op energie. Fossiele energie uit kolen, gas en olie worden vervangen door duurzame energie uit bijvoorbeeld zon en wind. Het is ook fijner als we niet te zeer afhankelijk zijn van energie uit het buitenland. Energie is een zeer belangrijke levensbehoefte en die moet betaalbaar, betrouwbaar en te allen tijde beschikbaar blijven.

De Regionale Energie Strategie

In 2013 zijn wij in Parkstad gestart met de energietransitie: de overgang naar een duurzamere vorm van energievoorziening. De Parkstadgemeenten werken hierin goed samen, op basis van een plan. Dat plan heet Parkstad Limburg Energie Transitie (PALET). Om de energietransitie in heel Nederland vorm te geven, en om het Nederlandse Klimaatakkoord uit te kunnen voeren, hebben het Rijk, de gemeenten, provincies en waterschappen afgesproken dergelijke plannen voor alle dertig regio's in Nederland te maken: de Regionale Energie Strategieën (RES'sen). Deze plannen moeten uiterlijk 1 juli 2021 klaar zijn.

Samen voor een moeilijke opgave

Parkstad is ingedeeld bij de RES Zuid-Limburg, samen met de Westelijke Mijnstreek en Maastricht-Heuvelland. Samen moeten wij onze bijdrage leveren aan duurzame energie-alternatieven met zonneweides en windmolens én moeten we uitzoeken hoe we de verwarming van onze huizen anders gaan organiseren. Dat moet zeer zorgvuldig gebeuren. Met zo weinig mogelijk overlast voor u als inwoner en met zo min mogelijk kosten. Maar ook op een manier die het milieu en het klimaat zoveel mogelijk helpt. Een moeilijke klus. Duurzame alternatieven vragen meer ruimte dan bijvoorbeeld een kolencentrale. De zon schijnt niet altijd én niet altijd met dezelfde kracht en het waait soms heel hard en soms niet. Daarom moeten we op heel veel plekken in Nederland alternatieven realiseren.

Het verwarmen van woningen: de Transitievisie Warmte

Voor het verwarmen van woningen moeten we uitzoeken welke duurzame mogelijkheden er zijn. Warmte kan elektrisch opgewekt worden of door warmtebronnen zoals restwarmte van industrie of warmte uit de bodem, door biomassa of door groen gas. Dat doen we door eerst via de RES naar heel Zuid-Limburg te kijken en vervolgens specifiek naar buurten en wijken. Het Rijk heeft de gemeenten namelijk nóg een opgave gesteld: vóór eind 2021 moeten we aangeven welke wijken en buurten vóór en welke ná 2030 van het gas afgaan. Daarbij moet slimme keuzes gemaakt worden.

Informeren is belangrijk

Het lijkt voor u misschien nog ver weg, die energietransitie. Maar vroeg of laat klopt dit thema ook op uw deur. U zult zich ongetwijfeld vragen stellen: Wat is voor mij de beste keuze? Heb ik wel iets te kiezen? Wat kost dat wel niet en hoe moet ik dat betalen? Of wat betekent dat voor mij als huurder? Wellicht vindt u het ook ronduit vervelend. Jammer genoeg zijn onze keuzen beperkt. Dat is geen leuke boodschap, maar wel een heel eerlijke.

Daarom heeft u recht op goede en juiste informatie. Zodat u beter begrijpt waarom wij ons als bestuurder en medeburger zo hard voor u inzetten en u beter bent voorbereid op de komende ontwikkelingen. Maar we willen u ook vragen met ons mee te denken.

Wat staat in deze krant?

Allereerst kunt u lezen wat er in de Regionale Energie Strategie (RES) staat. Hoe dit in zijn werk gaat en wie daar nu over beslist en wanneer dat gebeurt. U leest ook waar u nog meer informatie kunt vinden en /of waar u terecht kunt met vragen en suggesties.

In het tweede deel bespreken we de vraag hoe we de warmte in buurten en wijken gaan organiseren en welk proces daarbij hoort. Dat deel gaat dus over de Transitievisie Warmte.

WoonWijzerWinkel Limburg

Ik wil u ook graag wijzen op de WoonWijzerWinkel Limburg. Een initiatief van de Parkstadgemeenten om u een plek te bieden waar u met alle vragen over verduurzaming van uw huis of huurwoning terecht kunt. Waar u een, door de gemeenten gegarandeerd, onafhankelijk advies kunt krijgen. Verderop in deze kant leest u er meer over.

Freed Janssen

Wethouder van Landgraaf en portefeuillehouder Duurzaamheid van Parkstad Limburg

"Als gemeente willen we onze eigen percelen inzetten. Wij denken daarbij bijvoorbeeld aan zonnepanelen op het voormalige Terca-terrein aan de Rembrandtstraat. Over hoeveel panelen en hoe dat er uit gaat zien en hoe je daar allemaal voordeel van kunt hebben, daar gaan we nog voor aan tafel zitten. Ik ben ervan overtuigd dat we gezamenlijk tot hele mooie plannen zullen komen."

Wethouder Math Houben

Brunssum kiest voor zon- én windenergie

De gemeente Brunssum wil graag een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving voor al haar inwoners. Dit kunnen we alleen bereiken door samen aan de slag te gaan met verduurzaming van onze leefomgeving. Wij als gemeente werken daaraan door, in samenspraak met betrokkenen, goed beleid te ontwikkelen, maar ook door het duurzamer maken ons eigen beheer van de omgeving en onze gebouwen. En natuurlijk door onze bijdrage aan de RES, waarover u hieronder meer leest. U kunt ook meehelpen door kleine of grotere aanpassingen van uw huis en tuin zoals isoleren, zonnepanelen op uw woning leggen of het afkoppelen van de regenpijp. Al onze inspanningen dragen bij aan die duurzame, prettige en gezonde leefomgeving.

34 hectare zonnepanelen

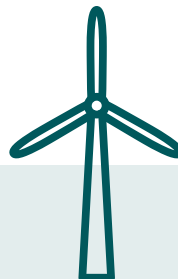
Waar zou het kunnen?

De gemeente heeft een aantal stukken grond waar mogelijk zonneweides op kunnen komen. Maar alleen die percelen, dat is niet genoeg. Daarom wordt in nieuwe gebiedsontwikkelingsplannen hernieuwbare energie een vanzelfsprekend onderdeel. En er zullen ook andere initiatiefnemers moeten zijn. Gelukkig zijn die er wel, maar nieuwe initiatieven zijn van harte welkom.

Wat zijn de eerste mogelijkheden?

- Aan de Waubacherweg wil het bedrijf Afvalzorg een deel van haar locatie ontwikkelen tot zonne- en natuurpark. Het gaat om een oppervlakte van ongeveer 8 hectare waarvan 5,5 hectare een zonnepark moet worden.
- Aan de Rembrandtstraat ligt het voormalige fabrieksterrein Terca. De grond -het gaat om een terrein van zo'n 4 hectare- is eigendom van de gemeente. Deze grond willen we graag inzetten voor het opwekken van zonne-energie. Samen gaan we bekijken wat er mogelijk is. We willen gezamenlijk een goed plan ontwikkelen voor dit gebied.
- Op de Oostflank liggen veel kansen voor het opwekken van duurzame energie. Er wordt op dit moment een nieuw bestemmingsplan gemaakt voor delen van de Oostflank. Zonne-energie krijgt hier ruim baan op grote daken of grondgebonden. In de RES heeft Brunssum 24 hectare aan zonnepanelen opgenomen. Als er op de Oostflank een nieuw bedrijventerrein wordt ontwikkeld, komen deze panelen bij voorkeur op de daken van de bedrijfsgebouwen te liggen.
- Er wordt een plan ontwikkeld voor nieuw parkeerterrein aan oostkant van het Schutterspark (Ganzepool) gecombineerd met duurzame energieopwekking door zonnepanelen. In het plan zijn 2000 panelen opgenomen. Voor de RES levert dit 0,5 hectare op.

- De RES gaat er standaard vanuit dat in 2030 overal in Nederland op 30% van de grote daken (dat zijn daken van 285m2 en meer) zonnepanelen liggen. In Brunssum kijken we nu naar de daken van gemeentelijke gebouwen. Daar waar mogelijk leggen we de komende jaren zonnepanelen. Ook als het dak officieel geen "groot dak" is (en dus niet meetelt voor de RES). Daarnaast we zijn op zoek naar eigenaren van daken met een oppervlakte van meer dan 285 m2, die graag zonnepanelen op hun dak willen plaatsen.

Windenergie

Binnen Zuid-Limburg zijn er niet zo veel locaties waar windenergie tot de mogelijkheden behoort. Voor ons RES-aanbod zoeken we in Brunssum op de Oostflank naar een goede plaats om 4 windturbines te plaatsen. Daarbij moeten we rekening houden met de nabijheid van vliegbasis Geilenkirchen. Of windturbines mogelijk zijn, wordt momenteel onderzocht. Pas als duidelijk is of dat kan, gaan we weer volgende stappen zetten. Als het tot concrete plannen komt, worden bewoners daar nadrukkelijk bij betrokken.

Samen nog veel te bespreken

De bijdrage die Brunssum wil leveren aan de energietransitie begint nu vorm te krijgen. Gelukkig zijn er binnen Brunssum al inwoners die ook actief aan de slag zijn met hoe de energietransitie tot stand kan komen. Zo werken we nauw samen met Energiecoöperatie Energiek Brunssum en de klankbordgroep energietransitie.

Maar alle plannen moeten nog verder worden uitgewerkt. Er moeten nog behoorlijke stappen gezet worden waarbij we uw hulp, uw ideeën en uw mening hard nodig hebben. We zullen in de komende jaren dan ook nog regelmatig bij u aankloppen om met u rond de tafel te gaan zitten, samen na te denken en plannen uit te werken. Kortom er is werk aan de winkel.

Denkt u de komende jaren ook met ons mee?

Wilt u betrokken zijn bij de energietransitie van Brunssum? Geef u dan alvast op via gemeente@brunssum.nl (vermeld in het onderwerp alstublieft: Samen werken aan duurzaam Brunssum). Dan houden we u op de hoogte van de ontwikkelingen.

Wist u dat:

Over zon

- zonneparken ook natuurvriendelijk kunnen zijn en bijdragen aan het herstel van natuurlijk leefgebied en diversiteit van bijvoorbeeld planten en insecten? Ze kunnen ook goed in het landschap ingepast worden, bijvoorbeeld door het aanplanten van een (openbare) boomgaard, een groene haag of een bloemrijke akkerrand;
- veel inwoners nu al investeren in zonnepanelen? Helaas is dat niet genoeg om alle benodigde energie op te wekken. In de toekomst hebben we veel extra energie nodig voor bijvoorbeeld elektrisch rijden en elektrisch verwarmen. Hiervoor zijn grootschalige energieprojecten nodig;
- zonnepanelen ook mogelijk zijn als u in een flat woont? Vaak is het dak eigendom van de gebouwbeheerder of een VVE. Het is het overwegen waard om de mogelijkheden met elkaar te bespreken en samen te besparen;

Over warmte en gas

- De aardgasvraag in een gemiddelde woning in Nederland is 1.270 m³ per jaar. Dat is gelijk aan 11,200 kWh energie. Dat is bijna 4 keer zoveel als het gemiddelde elektriciteitsgebruik per woning van 2.790 kWh. Alleen zonnepanelen op je dak installeren is dan ook niet voldoende;
- de beste oplossing voor uw wijk of buurt hangt van de aanwezigheid van een warmtebron, de warmtevraag van de buurt (hoeveelheid en temperatuur), het isolatieniveau en de wensen van de eigenaren en huurders. Alleen door het hele plaatje in beeld te hebben, kan bepaald worden waar welke alternatief mogelijk is;
- waterstof een belangrijke rol belooft te gaan spelen in de energietransitie? Toch is waterstof voor woningen voorlopig geen optie. Het aanbod van duurzame waterstof is te beperkt en wordt voornamelijk gebruikt voor bijvoorbeeld industrie en transport;

Over besparen

- we in Nederland vier keer zoveel energie verbruiken voor de verwarming als voor elektriciteit? En we gemiddeld een derde kunnen besparen door onder andere isolatie?
- een nachttemperatuur van de verwarming van 15 graden (of 18 graden voor vloerverwarming) hartstikke oké is? Dat het daardoor 's ochtends te lang duurt eer uw huis is opgewarmd en dat dus weer duurder is, is een fabel;

Over wind

- één windmolen van 3 megawatt gemiddeld evenveel hernieuwbare energie oplevert als 30 voetbalvelden vol zonnepanelen? Dat komt omdat de zon maar op bepaalde momenten in grote hoeveelheden schijnt, namelijk in de zomer en overdag. Wind waait het hele jaar door, overdag en 's nachts. Voor wind hebben we dus een kleiner netwerk nodig en is dus goedkoper;
- die kosten voor extra netwerk betaald worden door de gebruikers, dus ook door inwoners? Deze worden doorberekend in de netwerkcosten en maken dus deel uit van uw energie-rekening;
- een windmolen overdag gemiddeld meer geluid mag maken dan 's nachts? Toch wordt het geluid overdag minder waargenomen, doordat er dan meestal meer omgevingsgeluid van verkeer of industrie is. Het geluid van een windmolen mag gemiddeld per jaar niet meer zijn dan 47 decibel, gemeten op de gevel van een woonhuis;

Algemeen

- de WoonWijzerWinkel u met alles over het verduurzamen van uw woning op weg kan helpen? Zie hiervoor verderop in deze krant;
- alle in Nederland duurzaam opgewekte energie bij elkaar opgeteld, maar 7% van ons totale energieverbruik levert? Voor de rest maken we gebruik van fossiele brandstoffen. In andere Europese landen is het percentage duurzaam opgewekte energie gemiddeld 17%. Op de lijst waarop EU-landen gerangschikt staan op hun aandeel duurzame energie, bungelt Nederland helemaal onderaan. Alleen Luxemburg doet het in verhouding slechter. In het geval van Nederland is dat dus 7% hernieuwbare energie. Nederland loopt dus achter op de rest van Europa.

Wat is de Regionale Energie Strategie?

De Regionale Energie Strategie (RES) is een plan van aanpak waarin per regio gekeken wordt naar hun bijdrage aan het Klimaatakkoord. In dat Klimaatakkoord van 2019 heeft Nederland afspraken gemaakt om de opwarming van de aarde met niet meer dan twee graden te laten stijgen. Daarvoor moet de CO₂-uitstoot omlaag: in 2030 met 49% ten opzichte van 1990. Om maatregelen uit het Klimaatakkoord te realiseren is afgesproken dat gemeenten, provincies en waterschappen samen genoeg plannen maken om gezamenlijk ten minste 35 terawattuur (TWh) duurzame elektriciteit (wind-op-land en zon) op te wekken. Daarvoor zijn 30 energieregio's benoemd die allemaal een strategie maken, de Regionale Energie Strategie: de RES.

In de RES kijken zij waar plek is om duurzame energie op te wekken en hoeveel. Valt de keuze op windmolens of bijvoorbeeld op collectieve zonnepanelen? Is daar aansluiting op het energienetwerk? En kan dat netwerk al die energie wel aan? Welke warmtebronnen zijn te gebruiken zodat wijken en gebouwen van het aardgas af kunnen? En: is er bij alle betrokken partijen voldoende draagvlak en is het financieel haalbaar? Al deze afwegingen samen vormen de RES.

Een voorlopig bod

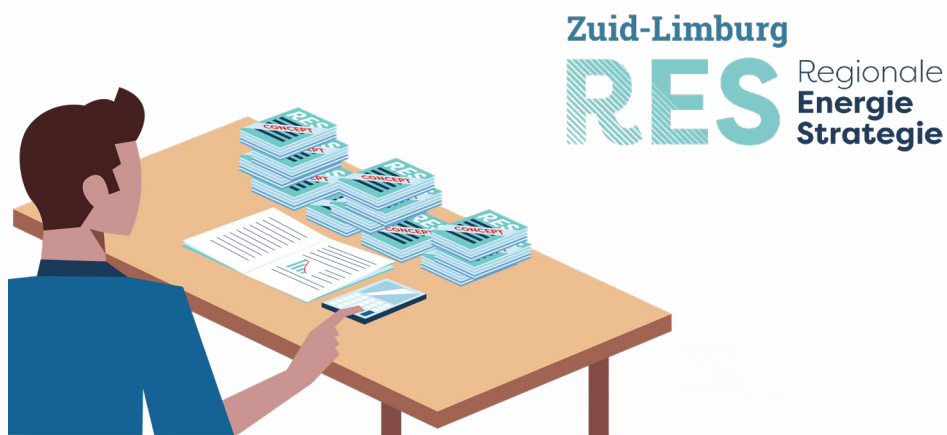
Als Zuid-Limburg zijn we een van de 30 RES-regio's. De 16 gemeenten in Zuid-Limburg, de provincie, het waterschap en Enexis werken hiervoor samen. Dit gebeurt in drie deelregio's: Parkstad Limburg, Westelijke Mijnstreek en Maastricht-Heuvelland. In de afgelopen maanden is intensief samengewerkt om gezamenlijk ambities en plannen te ontwikkelen. Dit leidde tot een voorlopig bod, waarin concreet staat aangegeven hoeveel duurzame energie in de regio opgewekt kan worden.

Het uitgangspunt is dat iedere deelregio en gemeente vanuit de technische, ruimtelijke en sociale potentie haar steentje bijdraagt. Zuid-Limburg wil naar vermogen bijdragen aan de energietransitie én de regio hiervan in eigen hand houden. Met de ambitie om het maximale te halen uit bestaande en toekomstige technologieën, binnen de grenzen van wat ruimtelijk en maatschappelijk aanvaardbaar is. Vooruitstrevend, verantwoord en realistisch.

De regio Zuid-Limburg kent grote ruimtelijke verschillen. Het is daarom niet zo eenvoudig om, wat betreft het opwekken van duurzame elektriciteit, aan de opgave te voldoen. Zo hebben we een waardevol heuvellandschap waar de toeristische industrie bloeit. Daarnaast hebben we in Parkstad, na de Randstad, het meest stedelijke gebied van Nederland; met een dichte bebouwing en hoge bevolkingsdichtheid. Toch zijn we erin geslaagd een eerste bod op tafel te krijgen. Vanwege de complexiteit en de vele beperkingen door afspraken en regelgeving, is er echter een globaal concept-bod uitgebracht. Met een minimum van 1,1 en een maximum van 1,9 TWh.

	TWh
Al gerealiseerd	0,05
In de planning (SDE-subsidie aangevraagd)	0,19
Restpotentie op basis van ruimtelijke en technische analyses	0,84 – 1,6
Totale ruimtelijke en technische potentie voor 2030	1,1 – 1,9

Op dit moment is er slechts een klein deel (0,05 TWh) gerealiseerd. Een aantal projecten is in voorbereiding (0,19 TWh). Het grootste deel moet dus nog gerealiseerd worden door middel van windenergie, zonneweides (op restgronden, parkeerterreinen, in het buitengebied of landbouwgronden) en zonnepanelen op grote daken. De colleges van de gemeenten in Zuid-Limburg, het provinciebestuur en het bestuur van het waterschap hebben hiermee ingestemd.

Doorrekenen

Dit concept-bod is op 1 oktober 2020 ingeleverd. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) rekt op dit moment alle RES'en in Nederland door om te beoordelen of ze samen voldoende zijn om de doelen van het Klimaatakkoord te halen en om ze te toetsen op haalbaarheid. Een eerste analyse laat een positief beeld zien. Alles bij elkaar opgeteld blijkt dat de 30 regio's de ambitie hebben om in 2030 circa 50 TWh duurzaam op te wekken. Dat betekent niet dat daarmee direct 35 TWh haalbaar is. Bij het afwegen van de RES met andere maatschappelijke opgaven en het daadwerkelijk ruimtelijk inpassen, zullen in de besluitvorming in gemeenteraden en in de uitvoering naar verwachting nog de nodige plannen afvallen of inkrimpen.

Van concept-RES naar RES 1.0

Op dit moment zijn wij met alle betrokken partijen hard aan de slag om het concept-bod verder uit te werken tot een breed gedragen, definitief RES-bod (de RES 1.0). We kunnen de ambitie immers alleen bereiken, wanneer alle partijen betrokken worden en we samen beter begrijpen wat nu verstandig is om te doen. Uiterlijk 1 juli 2021 moet de definitieve RES 1.0 bij het Rijk ingeleverd zijn. Daarna moeten we aan de slag met de uitvoering. De RES is een dynamisch document; elke twee jaar wordt het verder uitgewerkt en aangepast aan de meest recente ontwikkelingen, de techniek staat immers niet stil. Er komen steeds betere zonnepanelen en windmolens zullen zich verder ontwikkelen, net als andere en nieuwe technieken. Dat betekent niet dat we nu niets hoeven te doen. De klimaatverandering wacht immers op niemand.

Participatie en lokaal eigendom

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat Nederland streeft naar minimaal 50% lokaal eigendom bij grootschalige duurzame elektriciteitsprojecten op land. Ook in Zuid-Limburg én zeker in Parkstad vinden we het héél belangrijk dat inwoners de kans krijgen om betrokken te worden bij de ontwikkeling en exploitatie van duurzame energieprojecten als windturbines en zonneparken. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van financiële participatie, financiële obligaties, eigendoms participatie, een omgevingsfonds of een combinatie hiervan. Hierdoor blijft de opbrengst in de regio en levert het nog meer betrokkenheid op bij de energietransitie. In Parkstad hebben wij dit al in 2018 opgenomen in het 'Regionaal Afwegingskader Grootschalige Duurzame Energieopwekking'. Zo worden inwoners actief betrokken bij het project Windenergie Parkstad-Zuid, waarin de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld samenwerken aan de realisatie van een aantal windturbines.

Slim gebruikmaken van het energienetwerk

Netbeheerders zoals Enexis Netbeheer delen hun inzichten en kennis van het energienet met gemeenten. Want slim gebruikmaken van het energienet kan veel tijd, ruimte en kosten besparen. Zo houden we de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar. Gemeenten kunnen op 4 punten rekening houden met het energienet.

- Optimaal benutten van het huidige energienet**
 Het energienet uitbreiden door het aanleggen van bijvoorbeeld extra elektriciteitskabels en -stations is duur en kost veel tijd. De ruimte op het elektriciteitsnet voor het terugleveren van energie is beperkt. En omdat de vraag naar teruglevering explosief groeit door onder andere de aanleg van zonneparken, zal dat nog wel een tijd zo blijven. Daarom adviseert Enexis Netbeheer om de capaciteit die er nu wél is, te benutten. En om rekening te houden met uitbreidingen die al gepland zijn. Kortom: plaats windmolens, zonnepanelen of andere duurzame opwekinstallaties eerst op plekken waar ze snel kunnen worden aangesloten. Dit geldt overigens allemaal niet voor particulieren die zonnepanelen op hun woning leggen. Daarvoor is voldoende ruimte.
 - Ideale mix van windmolens en zonnepanelen**
 Een zonnepark wekt jaarlijks ongeveer 1.000 uur lang energie op, een windmolenpark al gauw 3.000 uur. Dat komt doordat het in Nederland veel meer uren per jaar waait dan dat de zon schijnt: het waait ieder seizoen, overdag én 's nachts. De zon schijnt alleen overdag, vooral in de zomer en vaak helemaal niet. Vanuit het energienet gezien is een 'ideale verdeling' tussen zonnepanelen en windmolens rond de 50/50. In plannen voor duurzame energie-opwekking zien we dat de regio vooral mogelijkheden ziet voor zonneparken.
 - Energie daar opwekken waar er vraag naar is**
 Het transport van energie kan geminimaliseerd worden door slimme keuzes. Weten we dat (straks) ergens veel energie nodig is? Dan is dat de plek waar we energie ook het liefste opwekken. Daar kunnen gemeenten rekening mee houden in hun plannen.
 - Energie opwekken op een beperkt aantal locaties**
 Eén grote aansluiting voor het terugleveren van duurzame energie, is voor het energienet gunstiger dan 10 kleine aansluitingen die opgeteld dezelfde capaciteit hebben. Daarom adviseren netbeheerders om projecten zoveel mogelijk te clusteren.
- Netbeheerders zoals Enexis Netbeheer onderhouden het energienet onder de grond. Ze lossen eventuele storingen op, breiden het energienet uit, en zorgen voor het ondergrondse transport van gas en elektriciteit.
 - Het Nederlandse energienet is een van de beste ter wereld. Dat blijkt onder andere uit de storingsduur: gemiddeld zit een huishouden in Enexis-gebied nog geen kwartier per jaar zonder stroom door een storing.
 - We houden het Nederlandse energienet graag betrouwbaar, veilig en betaalbaar. Omdat de keuzes van gemeenten invloed hebben op het energienet, zijn netbeheerders betrokken bij de plannen.

De Parkstadgemeenten: Warmte in de toekomst

In het Klimaatakkoord is voor de 'gebouwde omgeving' in Nederland bepaald dat alle 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen in 2050 van het aardgas af zijn. Tot 2030 worden de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen verduurzaamd en aardgasvrij gemaakt. Dat gaat buurt voor buurt. Gemeenten maken een Transitievisie Warmte, waarin staat welke buurten in de periode tot 2030 kansrijk zijn en welke alternatieven voor aardgas op buurtniveau worden uitgewerkt. Iedereen die er belang bij heeft, dus ook bewoners, worden daarbij betrokken. Het is de bedoeling dat de kosten voor verduurzaming betaald kunnen worden uit de opbrengst van een lagere energierekening.

Daarvoor moet iedereen zoveel mogelijk energie besparen en anders gaan koken en verwarmen. Dat is het doel van de warmtetransitie van de gebouwde omgeving. In 2030 wil Nederland 20% procent van de gebouwde omgeving energiezuinig en aardgasvrij maken. In Parkstad zijn dat 30.000 van de in totaal 150.000 woningen en gebouwen.

U kunt hieraan een belangrijke bijdrage leveren door: zoveel mogelijk energie te besparen;

- Elektrisch te koken in plaats van op aardgas;
- Aardgasvrij te verwarmen;
- Duurzame elektriciteit en warmte te gebruiken.
- Sommige eigenaren en huurders wonen al aardgasvrij, anderen zijn er mee bezig of denken erover na.

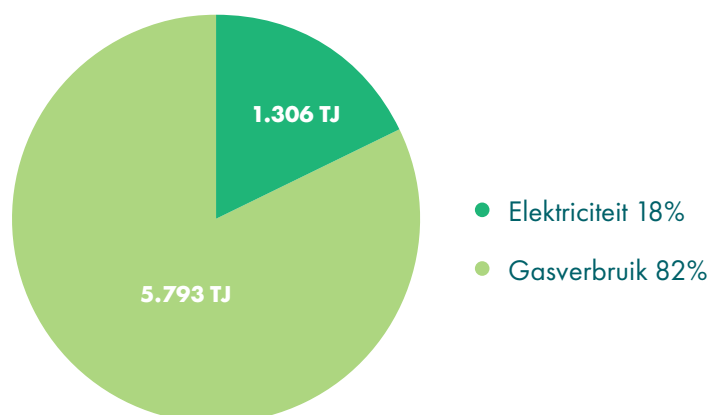
Hier komt Erdgas?

Waarom krijgt Duitsland aardgas en gaat Nederland ervan af? Dat vragen veel mensen in de grensstreek zich af. Beide landen hebben immers dezelfde afspraken in het Klimaatakkoord gemaakt. Ook Duitsland wordt in 2050 CO2-neutraal, met een tussendoel in 2030.

De verschillen tussen Duitsland en Nederland leiden tot andere keuzes en maatregelen. Zo is ruim een kwart van alle woningen en gebouwen in Duitsland aangesloten op warmtenetten. Ook worden er in Duitsland meer warmtepompen en pelletkachels gebruikt. In Nederland kookt en verwarmt ruim 90% met aardgas. Dat is uniek in Europa. In Duitsland worden nog veel woningen met kolen en stookolie verwarmd. Dat stoot veel meer CO2 uit dan aardgas. Duitsland wil dat snel uifaseren. Een overstap naar aardgas is voor die woningen dan ook een grote stap vooruit. Voor Nederlanders lijkt dit een hele onlogische stap. Ook in Duitsland moeten alle woningen en gebouwen uiterlijk 2050 volledig duurzaam zijn. De opgave is hetzelfde, maar elk land volgt hierin zijn eigen route.

Slim aardgasvrij koken en verwarmen is belangrijk!

In Parkstad wordt ruim 80% van alle energie in de woningen verbruikt voor het verwarmen van water en de woning. En maar 20% voor verlichting en apparaten zoals de tv en de koelkast (zie afbeelding).

Energiegebruik woningen Parkstad 2017
bron: Klimaatmonitor

De warmtetransitie gaat over het vinden van alternatieven voor aardgas en het verduurzamen van elektriciteit. We maken vandaag plannen tot 2030 met een doorkijk naar 2050. We willen slim overstappen, want de bronnen en energie-infrastructuur van vandaag moeten hiervoor worden aangepast of ontwikkeld.

Hoe wordt Parkstad aardgasvrij?

Daarvoor is heel wat nodig. Zo zorgt de (landelijke) overheid voor de noodzakelijke nationale maatregelen zoals subsidies en wet- en regelgeving. Gemeenten maken samen met lokale woningcorporaties, ondernemers en organisaties een Transitievisie Warmte en uitvoeringsplannen per buurt of wijk. Draagvlak van alle partijen is nodig om dit doel te bereiken.

Nieuwbouw mag niet meer op het gasnet worden aangesloten. Bovendien is in de bouwvoorschriften geregeld dat nieuwe gebouwen bijna energieneutraal moeten zijn. Zij wekken dus zelf bijna net zoveel energie op, als het huishouden verbruikt.

Voor bestaande woningen en gebouwen wordt een Transitievisie Warmte per gemeente gemaakt. Hierin wordt beschreven hoe woningen en gebouwen energie kunnen besparen. Welke woningen kunnen verduurzamen door elektrisch te koken in plaats van op aardgas en welke door zonnepanelen op het dak te plaatsen? Welke woningen kunnen worden aangesloten op een collectief warmtenet? Voor welke woningen is een individuele oplossing geschikt, zoals een warmtepomp om de woning te verwarmen en soms ook te koelen. Dat wordt allemaal uitgezocht en gecombineerd met andere werkzaamheden in de buurt, zodat de kosten zo laag mogelijk blijven én de overlast zoveel mogelijk wordt beperkt. Dat noemen we koppelkansen; werk met werk combineren.

Vaak kunnen woningen (nog) niet naar deze individuele en collectieve alternatieven voor aardgas overstappen. Dan kunnen ze een hybride warmtepomp combineren met de cv-ketel en in de toekomst omschakelen naar duurzaam gas of naar andere (innovatieve) oplossingen, die later beschikbaar komen.

De Rijksoverheid helpt gemeenten met eigen onderzoeksresultaten. Daarin staan de alternatieven voor aardgas per buurt. Dat is afhankelijk van veel factoren, zoals tot welk energielabel de woningen en gebouwen worden geïsoleerd en welke duurzame warmtebronnen beschikbaar zijn. Hierbij wordt gebruik gemaakt van nationale informatie en nationale kengetallen voor kosten en CO2-besparing. Deze eerste beelden worden aangevuld met informatie en wensen van de lokale belanghebbenden. Dit samen kan leiden tot andere, weloverwogen keuzes voor de buurt.

De gemeenten in Parkstad vinden het belangrijk om de mening, actiebereidheid en wensen van huurders en eigenaren over wonen zonder aardgas mee te nemen bij het maken van de plannen. Daarom wordt iedereen uitgenodigd om mee te doen aan het draagvlak-onderzoek MoVe2030. De uitkomsten worden meegenomen in de Transitievisie Warmte en in de uitvoeringsplannen die per buurt worden gemaakt.

Welke alternatieven zijn er voor woningen en gebouwen?

De Startanalyse van het Rijk is een hulpmiddel voor gemeenten bij het ontwikkelen van een Transitievisie Warmte. De analyse geeft globale resultaten van de nationale kosten voor alternatieven voor aardgas per buurt. In de Startanalyse zijn vijf strategieën verkend om gebouwen zonder aardgas te verwarmen.

De vijf strategieën zijn:

1. individuele elektrische warmtepomp;
2. collectief warmtenet met midden- of hoge temperatuurbronnen;
3. collectief warmtenet met lage temperatuurbronnen i.c.m. een warmtepomp;
4. groen gas met een hybride-warmtepomp en cv-ketel;
5. waterstof.

Tot 2030 is er nog onvoldoende groen gas en geen waterstof beschikbaar voor de gebouwde omgeving. Daarom beperken we ons voor de periode tot 2030 tot de eerste 3 strategieën.

Welke strategie het beste past, is afhankelijk van de mate van isolatie van de gebouwen, de beschikbaarheid van duurzame bronnen en hoeveel warmte nodig is in een gebied. Dat wordt door alle betrokken partijen bepaald in de Transitievisie Warmte.

Hoe bepalen we in Parkstad kansrijke buurten tot 2030?

Samen met de lokale betrokken partijen hebben gemeenten afgesproken welke voorwaarden belangrijk zijn voor de warmtetransitie. Op basis van deze voorwaarden wordt bepaald of buurten voor de periode tot 2030 kansrijk zijn om energie te besparen en over te stappen naar alternatieven voor aardgas. Op basis daarvan bepalen we de volgorde.

Belangrijke mogelijke voorwaarden voor de keuzes van Parkstad in de warmtetransitie zijn bijvoorbeeld:

1. Energie besparen scheelt verduurzamen.
2. Het alternatief voor aardgas moet betaalbaar, duurzaam en betrouwbaar zijn.
3. Wensen van lokale belanghebbenden zijn doorslaggevend bij keuzes.
4. De gemeente heeft de regie.
5. Woningcorporaties zijn de startmotor.
6. Overheidsvastgoed heeft een voorbeeldfunctie.
7. Bewoners (eigenaren) hebben keuzevrijheid.
8. Op een slimme manier werk met werk koppelen zorgt voor lagere kosten en minder overlast.
9. Draagvlak is belangrijk.
10. We gaan samen aan de slag.

Wat is de volgende stap?

Samen met alle belanghebbenden wordt bepaald in welke buurt(en) het geplande werk aanleiding is om te starten. Op deze buurt wordt verder ingezoomd in het uitvoeringsplan. Hierin wordt het alternatief op buurtniveau verder verkend. Voor welke delen van de buurt past het en waar is een andere oplossing beter? Welke maatregelen moeten hiervoor genomen worden? Wat zijn de kosten hiervan? Hoe kan dit gefinancierd en uitgevoerd worden? Welke eigenaren en huurders in de buurt willen meedoen en welke willen liever een eigen alternatief regelen? Wanneer kunnen welke stappen gezet worden? In het kader van het Programma Aardgasvrije Wijken is in Brunssum-Noord al gestart met een pilot. Ook andere gemeenten starten op korte termijn met uitvoeringsplannen.

Parkstad	Buurt 1	Buurt 2	Buurt 3
	Elektrisch koken		
	Zon op het dak		
	Isoleren woning		
	Verzwarend en aanleg energie-infrastructuur		
	Aanpassen binnen-installatie verwarming		
	Aanpassen / Afsluiten energie-infrastructuur		
	Verwijderen gasnet		

In het plaatje is te zien welke maatregelen op Parkstadniveau uitgevoerd kunnen worden, zoals het 'Zonnepanelenproject Parkstad'. Hiermee heeft Parkstad een voorsprong op het gemiddeld aantal zonnepanelen in Nederland. Eenzelfde projectmatige aanpak kan ook voor energie besparen, elektrisch koken en isoleren worden gekozen. De WoonWijzerWinkel en andere lokale leveranciers spelen hierbij een belangrijke rol.

Aanpassingen van de energie-infrastructuur moeten vroeg gestart en slim gepland en uitgevoerd worden. Zodat iedereen op tijd de juiste aansluiting heeft. Dit geldt zowel voor de benodigde uitbreiding of verzwarend van het elektriciteitsnet als voor de aanleg of uitbreiding van een warmtenet. Dat vraagt jaren voorbereiding.

De netbeheerder en de warmtetransitie, samen aan de slag

Onze boodschap is: we kunnen nu al aan de slag met het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving, zonder dat het eindplaatje compleet is. Zo kunnen we al starten met isoleren. Alles wat we besparen, hoeft niet meer te worden verduurzaamd. En kunnen we starten met wijken waar een duidelijke oplossing voorhanden is en de koppeling met andere werkzaamheden te maken is. Focus niet alleen op wijken waar een collectieve mogelijkheid is zoals een warmtenet. De hybride individuele oplossing, waarbij een elektrische warmtepomp wordt gecombineerd met een cv-ketel op (in de toekomst duurzaam) gas, is nu al in veel woningen mogelijk en helpt om het aardgasverbruik te verminderen. Waterstof heeft potentie als duurzaam alternatief voor aardgas in de gebouwde omgeving en lokale industrie, maar heeft in 2030 nog geen grote rol in een duurzame warmtevoorziening van de gebouwde omgeving.

Stap voor stap gaan we van het aardgas af en schakelen we over op duurzaam opgewekte energie. En dat zorgt voor aanpassingen aan het energienet. Met onze realistische kijk op energie zorgen wij samen met onze partners in de regio voor een betrouwbaar en betaalbaar energienetwerk. Nu en in de toekomst.

Een veranderende energiewereld

Energie is vanzelfsprekend. Wij kunnen niet zonder leven. De energiewereld gaat flink veranderen. Nederland staat voor een grote uitdaging: de energietransitie.

Stap voor stap gaan we van het aardgas af en schakelen we over op duurzaam opgewekte energie. En dat zorgt voor aanpassingen. Met de realistische kijk van Enexis op energie zorgen wij voor een betrouwbaar en betaalbaar energienetwerk. Nu en in de toekomst.

ENEXIS
NETBEHEER

WOON WIJZER WINKEL

WoonWijzerWinkel Limburg succesvol gestart

Voor al uw vragen rondom energiebesparing

De nieuwe WoonWijzerWinkel Limburg is sinds oktober gevestigd aan de Roda JC Ring in Kerkrade. Hier wordt u voorzien van onafhankelijk advies en kunt u zien én ervaren welke oplossingen er zijn op het gebied van duurzaam wonen. In de eerste paar maanden heeft de winkel gemiddeld al zo'n 200 huishoudens per week mogen ontvangen voor adviesgesprekken en het ophalen van gratis boxen met energiebesparende middelen. Daarnaast zijn er vele lokale bedrijven en installateurs aangesloten bij dit initiatief. De zeven Parkstadgemeenten die het initiatief voor de WoonWijzerWinkel namen, kijken dan ook terug op een succesvolle start.

Door een speciale Regeling Reductie Energieverbruik van de Rijksoverheid ging de WoonWijzerWinkel van start met een mooie actie voor woningeigenaren in de Parkstadgemeenten. Naast deze actie is iedereen in Limburg welkom voor advies en producten en diensten voor het verduurzamen van hun woning.

Waarvoor kunt u bij de WoonWijzerWinkel terecht?

Bij de WoonWijzerWinkel kunt u terecht voor alles om uw woning of kleinbedrijf op de juiste wijze te verduurzamen. Denk aan:

- kleine energiebesparende middelen als ledverlichting en douchetimers;
 - technische installaties als (hybride) warmtepompen en zonnepanelen;
 - onafhankelijk en persoonlijk advies om uw woning te verduurzamen;
 - advies over alle subsidies en extra financiële mogelijkheden;
 - het vrijblijvend opvragen van offertes bij lokale ondernemers;
 - vragen over het energiebeleid van uw gemeente.
- De WoonWijzerWinkel is het energieloket voor de gemeentes Heerlen, Beekdaelen, Voerendaal, Brunssum, Landgraaf, Kerkrade, Simpelveld en Gulpen-Wittem. Door de komst van de WoonWijzerWinkel willen de gemeenten de energietransitie-doelstelling om de komende 10 jaar 15.000 woningen te verduurzamen, behalen.

Woningeigenaar in Parkstad? € 69,- cadeau van uw gemeente **OP=OP** voor een adviesgesprek!

Namens de Regeling Reductie Energieverbruik mag uw gemeente gratis duurzaamheidsvouchers uitdelen aan u als woningeigenaar. U kunt deze voucher tot 31 december 2021 besteden:

Een gratis adviesgesprek over het verduurzamen van de eigen woning (t.w.v. € 69,-). Een energie-adviseur van de WoonWijzerWinkel geeft u dan een onafhankelijk en persoonlijk advies met als resultaat een EnergieBespaarPlan voor uw eigen woning.

Kijk voor meer informatie en de actievoorwaarden op www.limburg.woonwijzerwinkel.nl.

WOON
WIJZER
WINKEL

€ 69,- cadeau van je gemeente

Kijk op www.woonwijzerwinkel.nl/limburg

Hét loket voor energie en duurzaamheid in Limburg
een initiatief van de 7 Parkstadgemeenten

